

ex fide justitiam datam a Domino, et suam volentes statuere, quasi suis viribus impletam, non dante fidem impetratam, justitiæ Dei non sunt subjecti ».

Ubi vides, justitiam Dei appellari gratiam et virtutem, qua lex impletur, quæ est charitas in corde diffusa per Spiritum sanctum, qui datus est nobis; justitiam autem propriam, nominari præsumptionem legis implendæ, solis naturæ viribus. Non igitur adducimus homines a Christo (ut adversarii mentiuntur) cum justitiam inhærentem docemus, sed eos maxime adducimus ad Christum, cum doceamus, justitiam illam inhærentem, per quam justificatio legis impletur in nobis, non esse in nobis, ex nobis, sed ex dono et gratia Dei, per meritum Jesu Christi Domini nostri. Ipsi autem vere extenuant beneficium Christi, cum illum velint, non veram, absolutamque justitiam, sed imputatam tantum, et relativam, nobis tot suis laboribus et doloribus comparasse.

CAPUT X.

Solvuntur argumenta ex epistolis ad Corinthios

Ex Epistolis ad Corinth. depromunt Calvinus et alii argumenta tria.

Primum argumentum sumunt ex illis verbis, I ad Corinth. I. *Qui factus est nobis a Deo sapientia et justitia et redemptio*. Cui loco adjungunt illud Hier. XXIII. *Et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus justitia nostra* (1). Sic enim vertunt ex Hebræo. Ex his locis colligunt, nostram justitiam non esse aliam, nisi eam, quæ est in Christo, nobis imputatam.

Respondeo: recte dicitur Christus nostra justitia, non quod justus simus ea justitia, quæ est in Christo nobis imputata, sed duabus aliis de causis. Primum; quia Christus causa est efficiens nostræ justitiæ. Sic enim dicitur Christus justitia nostra, quomodo dicitur Deus fortitudo nostra in Psalm. XVII. et patientia nostra in Psalm. LXX. et salus nostra in Psalm. XXVI. quod explicatur in Psalm. XXXVI. cum dicitur: *Salus autem justorum a Domino*. Denique sic dicitur Christus justitia nostra, quomodo dicitur sapientia nostra, et redemptio nostra; et alibi pax nostra, quia

videlicet nos redemit, et justos ac sapientes fecit, et Patri suo reconciliavit, pacificans quæ in terris, et quæ in cœlis sunt.

Deinde, dicitur Christus justitia nostra, quoniam satisfecit Patri pro nobis, et eam satisfactionem ita nobis donat et communicat, cum nos justificat, ut nostra satisfactio et justitia dici possit. Nam etiamsi per justitiam nobis inhærentem vere justus nominemur et simus; tamen non per eam satisfacimus Deo pro culpis nostris, et pœna æterna: sed est illa justitia inhærens cum remissione culpæ, et sempiternæ pœnæ, effectus satisfactionis Christi, quæ (ut docet Concilium Tridentinum sess. 6 cap. 7.) nobis in justificatione confertur et applicatur. Et hoc modo non esset absurdum, si quis diceret, nobis imputari Christi justitiam, et merita, cum nobis donentur et applicentur, ac si nos ipsi Deo satisfacissemus, modo non negetur esse in nobis: præterea justitiam inhærentem, eamque veram et absolutam esse justitiam, cui justo Dei judicio non debeatur pœna, sed gloria. Sic enim loquitur S. Bernardus in epist. 190. ad Innocentium: « Nam si unus, inquit, pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt; ut videlicet satisfactio unius omnibus imputetur, sicut omnium peccata unus ille portavit ».

Alterum argumentum sumunt ex cap. v. posterioris ad Corinth. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum* (2). Videtur enim hoc loco B. Paulus in eo constituere justificationem, quod peccata non imputentur.

Respondeo: non imputatio, ut supra dixi, remissionem peccati, et justitiæ infusionem secum trahit. Ideo siquidem non reputat nobis Deus delicta, quoniam satisfecit Christus pro nobis, et Deus ea satisfactione placatus, reconciliavit nos sibi, et ex inimicis amicos fecit. Quare idem Apostolus quod hic dixit, *reconcilians, et non reputans delicta*, dixit ad Colos. II. *Convivificavit nos Christo, donans nobis omnia delicta, delens quod adversus nos erat chirographum decreti* (3). Ubi vides vivificationem, quæ pertinet ad internam renovationem et donationem delictorum, quæ pertinet ad remissionem peccati, et deletionem chirographi, quæ significat omninodam extinctionem debiti.

Et ad Rom. v. cum idem Apostolus dixisset: *Gloriamur in Deo, per Dominum nostrum*

Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus, explicat paulo infra, quid sit accipere reconciliationem, et ait: *Abundantiam gratiæ et donationis et justitiæ accipientes, regnabunt in vita per ipsum* (1). Non igitur reconciliatio est sola non imputatio delictorum, sed acceptio abundantis gratiæ et justitiæ et donorum, per quæ ad ipsum quoque regnum et vitam pervenitur æternam. Sed clarissime explicat idem Apostolus effectum reconciliationis ad Coloss. I. cum ait: *Nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus, per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos, et irreprehensibiles coram ipso* (2).

Tertium argumentum sumunt ex illis verbis ejusdem epistolæ, et ejusdem capituli: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficiamur justitia Dei in ipso*. Hinc enim sequi dicunt, ut nos justus simus ipsa justitia Dei, quæ est in Christo; sicut ipse dicitur peccatum, id est, peccator, per peccata, quæ sunt in nobis. Ut enim imputantur illi peccata nostra, ita imputatur nobis justitia illius.

Respondeo: non dicitur Christus peccatum, id est, peccator, neque imputantur illi peccata nostra, quasi ipse illa fecerit, et iniquus haberi possit. Sed solum imputantur illi, quoad debitum satisfaciendi, quod ille sponte suscepit. Ex quo non peccator, sed justus dici meretur. Qui enim pro alio satisfacit, justissimus est. Sic igitur et nobis imputatur justitia ejus, quoad satisfactionem, quam pro nobis præstitit: sed non propterea nos justus, id est, mundi et immaculati haberi possumus, si vere in nobis peccatorum maculæ et sordes inhæreant.

Hac igitur falsa expositione rejecta, tribus modis potest hic locus exponi. Uno modo, ut justitia Dei sit justitia ipsa divina, quæ est in Christo. Quæ justitia nos esse dicimus, non in nobis, sed in illo, quia ipse est caput nostrum, et quod convenit capiti, convenit etiam membris, non ut sunt membra distincta a capite, sed ut faciunt unum, et sunt unum cum ipso capite. Ob quam unionem cum capite scribit Apostolus ad Ephes. II. *Conversuscitavit nos, et consedere fecit in cœlestibus in Christo* (3). Et propter eandem unionem tribui ipse Christus sibi passiones nostras, et hinc Saulo dixit Actor. IX. *Quid me persequeris* (4)? et Apostolo Petro: *Vado Romam iterum cru-*

cifigi. Et sicut nos dicimus justitia in illo, non quia simus formaliter justus justitia ejus, sed quia sumus membra ejus: sic etiam contra dicitur ipse peccatum, non quia formaliter sit peccator, sed quia caput est nostrum, et peccata nostra, sua esse voluit, ut pro eis satisfaceret. Isaïæ LIII. *Posuit in ea iniquitatem omnium nostrum*; et in Psalm. XXI. ipse dicit: *Longe a salute mea verbo delictorum meorum* (5).

Alteram expositionem est, ut per justitiam Dei intelligatur justitia nobis inhærens, quæ dicitur Dei, quia donatur nobis a Deo, ut Augustinus exponit in libro de Spiritu et littera cap. 18. et dicitur in ipso, id est, in Christo, quia per ejus meritum donatur. Et dicimus justitia potius, quam justus, ut servetur antithesis, cum voce « peccatum », quoniam enim dixerat, Christum factum esse peccatum, id est, hostiam pro peccato, maluit dicere nos esse justitiam, quam justos. Neque est absurdum, ut homines justus dicantur justitia, cum dicantur etiam lux. Matth. v. *Vos Estis lux mundi*. Et ad Ephes. II. *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino* (6). Addit S. Joan. Chrysostomus in commentario hujus loci, nos dici justitiam, et justitiam Dei, quia tanta est justitia, quam nobis Deus donat per Christum, ut nulla in justificatis macula relinquatur.

Tertia expositio est, ut per justitiam Dei intelligatur quidem justitia inhærens, sed dicatur justitia Dei per tropum, quia est effectus, et imago justitiæ Dei. Nam Christus dicitur peccatum per tropum, quia fuit hostia pro peccato; et etiam quia participavit carnem similem carni peccati. Probat enim sanctus Augustinus in lib. II. adversus Maximum cap. 2. hunc ipsum locum Apostoli exponens, peccatum in Scripturis sæpe accipi pro victima oblata in expiationem peccati, ut cum dicuntur Sacerdotes manducare peccata populi; necnon pro similitudine carnis peccati, ut ad Rom. VIII. *De peccato damnavit peccatum*. Et ad Rom. VI. *Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel* (7).

Sicut igitur Christus factus est pro nobis peccatum, id est, assumpsit similitudinem carnis peccati, ut fieret victima pro peccato; ita nos efficiamur justitia Dei, per similem tropum, quia justitiam inhærentem recipimus, quæ est justitia Dei, id est, effectus

(1) I Cor. I, 30 Hier. XXIII, 6. — (2) II Cor. V, 19. — (3) Col II, 13.

(1) Rom. V, 11. — (2) Col. I, 22. — (3) Eph. II, 6. — (4) Act. IX, 4. — (5) Isaï. LIII, 6; Psal. XXI, 2. — (6) Matth. V, 14; Eph. V, 8. — (7) Rom. VIII, 3; ibid. VI, 10.

justitiæ Dei, et item justitia Dei, id est, similitudo quædam justitiæ Dei. Et sicut Christus non imputative, sed vere participavit similitudinem carnis peccati, cum verbum factum est caro; et non imputative, sed vere factus est victima pro peccato: ita nos in justificatione non imputative, sed vere participamus effectum et similitudinem divinæ justitiæ, cum justitiam inhærentem accipimus. Vide Cyrillum lib. XII. Thesauri. cap. 3. qui hunc locum ita exponit.

CAPUT XI.

Solvuntur argumenta ex epistola ad Ephesios.

Ex epist. ad ephesios duo argumenta depromunt. Primum est ex cap. I. ubi Apostolus ait: *Deus nos acceptos, sive gratiosos habuit in dilecto Filio suo* (1). Ubi clarissime videtur ostendere, nos in nobis semper esse turpes, et odio dignos, sed in Christo, id est, coopertos justitia Christi nobis imputata, gratiosos et acceptos fieri coram oculis Dei. Hunc etiam trahunt illa omnia testimonia, quæ docent, nos in Christo, aut per Christum justificationem et remissionem peccatorum accipere.

Respondeo: verbum Græcum, ἐχαρίτωσεν, quod noster interpres vertit, gratificavit, non significat (ut Calvinus existimat) gratiosos vel acceptos habuit, sed gratiosos fecit, id quod vel ex unius S. Joannis Chrysostomi verbis intelligere licebit. Fuit enim vir ille non solum diligentissimus Apostoli explanator, sed etiam eloquentissimus, et Græcæ linguæ peritissimus, ut Calvinus ægre ferre non debeat, si in intelligentia Græci vocabuli et sententiæ Paulinæ neminem Chrysostomo præferamus.

Sic igitur ille loquitur in comment. hujus loci: «Gratiosos, inquit, nos reddidit, hoc est, non solum peccatis liberavit, sed et dilectos amicos effecit. Quemadmodum enim, si quis scabiosum quemdam, peste, morbo, senio, paupertate pariter ac fame corruptum, nactus, formosum mox adolescentem reddat, qui quosvis venustate superet, vehementem splendorem ex genis emittat, ipsaque fulgura oculorum repercussionibus obscuret. Quem deinde et in ipso ætatis flore constituat, atque insuper et purpura, et om-

(1) Eph. I. — (2) Eph. IV, 24.

nigeno mundo vestiatur, atque exornetur. Non aliter animam nostram Deus, et elaboratam et pulchram, et desiderabilem ac dilectam reddidit». Habemus igitur (interprete Chrysostomo) ex Apostoli sententia, in justificatione non solum dari nobis remissionem peccatorum, sed etiam donum justitiæ animam renovantis et exornantis; et nos a Deo non modo gratiosos et acceptos haberi, sed etiam vere gratiosos et interna, ac spiritali pulchritudine formosissimos reddi.

Illud autem, «in dilecto Filio», sive «in Christo», sive «in ipso», quod tam sæpe Apostolus addit, nihil aliud significat, nisi nos omnia nostra bona debere Christo. Quoniam Deus Pater, intuitu Christi, nos justificat, quia videlicet diligit Filium: quia ipse hoc meruit; quia par est, ut membra dilecti Filii sint conformia capiti; quia decet ut sponsa Filii, speciosi præ filiis hominum, sit etiam pulchra atque formosa: quia fratres Christi non debent esse dissimiles Primogenito: *Prædestinavit enim nos conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis patribus*. Itaque valde absurde sentiunt hæretici, cum nos in Christo justificari, ita exponunt, ac si per Christi justitiam imputatam, justi haberemur, quamvis re ipsa sordidi semper, et immundi essemus. Sic enim Christus horribile monstrum videri posset, cum caput quidem formosissimum, membra vero turpissima haberet. Et sponsus ipse pulcherrimus sponsæ teterrimæ conjunctus esset.

Alterum argumentum sumunt ex cap. IV. ad Ephes. ubi B. Paulus ait: *Induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est* (2). Ista enim similitudo ab indumento petita, indicat nos justificari per justitiam extrinsecam, quæ non inhæret, sed per fidem apprehenditur, et nos tegit atque operit, ne turpitudine nostra Dei oculos offendat. Confirmant hoc argumentum exemplo Patriarchæ Jacob, qui indutus vestibus primogeniti, ac pro primogenito reputatus, benedictionem et hæreditatem a patre obtinuit. Genes. XXVII.

Respondeo: similitudo indumenti aptissime convenit justitiæ inhærenti. Primum enim justitia inhærens comparatur indumento, quia non est naturalis, nec nascitur nobiscum, sed extrinsecus accedit ex infusione Spiritus sancti. Sic exponit S. Augu-

stin. serm. 13. de verb. Apost. «Sacerdotes tui, inquit, induantur justitia. Vestis accipitur, non cum capillis nascitur. Pecora de suo vestiuntur». Deinde, comparatur etiam vestimento, quia vestes distinguunt homines, ut alii ab aliis discernantur: sic justitia per bona opera distinguit nos ab impiis, et facit, ut Christum, quem in corde gerimus, vita et moribus exprimamus. Itaque in hoc ipso loco Apostolus antequam diceret: *Induite novum hominem*, ait: *Deponite secundum pristinam conversationem veterem hominem*.

Denique secundum Hebraicam phrasim verbum, induere, significat abundanter et copiose tegere. Sic dicitur in Psalm. LXIV. *Induti sunt arietes ovium et valles abundabant frumento* (1). Est enim sensus, abundasse greges foetibus et valles frumento. Sic etiam Judicum 6, Spiritus Domini dicitur induisse Gedeonem, quia videlicet copiose in eum descendit, et quasi undique illum texit. Sic in Psalmis sæpe legimus, induantur confusione, ubi significatur magna confusio, quæ undique se ostendat, nec tegi ullo modo possit. Sic igitur dicuntur induere Christum, sive novum hominem, qui pleni fide et charitate in omnibus operibus suis Christum imitantur, et ejus doctrinam, vitam et mores exprimunt, et illi dicuntur induere justitiam, qui abundantiam gratiæ, justitiæque accipiunt. Habemus igitur similitudinem indumenti, non necessario requirere imputationem justitiæ Christi, cum satis apte conveniat in ipsam justitiam inhærentem.

Potest tamen sano modo accommodari hæc similitudo, ut etiam exemplum Patriarchæ Jacob, justitiæ imputatæ: si quis dicat, oportere ut induamus merita Christi, et illis quodammodo tecti petamus a Deo indulgentiam peccatorum. Nam (ut supra dixi) solus Christus pro peccatis nostris satisfacere potuit, et reipsa ex justitia satisfecit, et illa satisfactio nobis donatur et applicatur, et nostra reputatur, cum Deo reconciliamur et justificamur. Itaque si exemplum illud referatur ad justitiam satisfactionis pro culpa, admitti potest; si vero referatur ad justitiam, qua formaliter justificamur, cum de peccatoribus justis, et pii de impiis effecimur, omnino rejiciendum, cum Scripturis et Patribus, et ipsi rationi manifeste repugnet. Quod enim unus pro alio satisfaciatur, facile potest

intelligi; quod autem unus sit justus, quia alius est justus, est omnino inauditum, et non tam supra, quam contra omnem rationem.

CAPUT XII.

Solvuntur argumenta ex Actis Apostolorum, et ex parabola publicani.

Ex Actis Apostolorum sumit Calvinus argumentum unum, in quo magnam spem posuisse videtur. Ait enim Apostolus, ut refert S. Luc. Actor. XIII. *Per hunc annuntiatur vobis remissio peccatorum ab omnibus, a quibus non potuistis in lege Moysis justificari. In hoc omnis, qui credit, justificatur* (2). Ubi illud, «per hunc», significat, per Christum, non per nostras virtutes et qualitates nos justificari. Illud, «annuntiatur», significat ipsam annunciationem divinæ promissionis, si fide apprehendatur, justificare, nam ut statim idem Apostolus explicat, in hoc omnis, qui credit, justificatur. Illud, «remissio peccatorum, significat justificationem nulla alia in re positam esse, quam in remissione peccati. Proinde non est altera pars justificationis interna renovatio. Ista enim renovatio non tam est justificatio, quam justificationis effectus. Denique illud: «a quibus non potuistis in lege Moysis justificari», significat, justificationem non consistere in observatione legis, sed (ut dictum est) in sola remissione peccatorum propter Christi justitiam imputatam.

Respondeo: illud, «per hunc», significat quidem, per Christum, sed non excludit virtutem et qualitatem a Deo infusam, per Christum justificamur, ut per causam efficientem, per virtutem et qualitatem infusam, ut per causam formalem. Particulam autem, per, significare causam efficientem, perspicuum est ex illo Proverb. VIII. *Per me reges regnant*. Et Joan. I. *Omnia per ipsum facta sunt*. Et ad Roman. I. *Per quem accepimus gratiam et Apostolatam*. Et ad Hebræos. I. *Per quem fecit et sæcula* (3). Et ex aliis plurimis locis. Et cum sit Christus, vel ejus justitia causa efficiens nostræ justitiæ, non potest fieri, ut sit causa formalis ejusdem, nisi velimus unam rem, et eandem esse causam et effectum respectu ejusdem rei. Causa

(1) Psal. LXIV, 14. — (2) Act. XIII, 38. — (3) Prov. VIII, 15; Joan. I, 3; Rom. I, 5; Heb. I, 2.

enim formalis, effectus est causæ efficientis. Neque est cur confugiant ad latibulum mysteriorum, et dicant (ut solent) hoc esse mysterium fidei, quod ratione attingi non potest. Nam mysteria fidei superant quidem rationem, sed non repugnant rationi, neque oportet mysteria fingere, ubi Scripturæ facilem et perspicuam sententiam præbent.

Illud autem, « annunciat » non significat ex sola annunciatione remissionis, fide apprehensa homines justificari. Alioqui non dixisset Petrus Actor. II. *Pœnitentiam agite, et baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum* (1). Sed significat, annuciari remissionem peccatorum iis omnibus, qui credunt in Christum ut oportet, id est, faciendo quicquid ille fieri iussit. Juxta illud Matth. ult. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis* (2). In hoc sensu, omnis qui credit in Christum, justificatur; id est, qui credit sicut oportet, implendo videlicet omnia, quæ fides implenda esse demonstrat. Neque enim qui credit medico; quamvis peritissimo et infallibiliter curanti, sanatur, nisi pharmaca ab illo instituta recipiat.

Quod vero solam hoc loco nominat Apostolus remissionem peccatorum, non impedit quo minus justificatio constare intelligatur remissione peccatorum, et infusione justitiæ. Nam (ut supra non semel ostendimus) remissio peccatorum non est sola condonatio pœnæ, sed est ablutio et emundatio culpæ, quæ ablutio et emundatio non fit, nisi succedente nitore gratiæ et decore justitiæ. Quod etiam præfert nomen justificationis, quod a justitiâ nomen accepit.

Deinde, quamvis hoc loco sola mentio fieret justificationis à peccato: tamen in aliis multis locis mentio fit sanctificationis, mundationis, ablutionis, renovationis et similium, quæ alteram partem justificationis ostendunt.

Denique illud: « A quibus non potuistis in lege Moysis justificari », significat observationem legis, propriis viribus, vel sola ipsa lege juvante præsumptam, non justificare; non quod vera legis observatio non sit justitia; sed quod lex ante remissionem peccatorum servari non possit. Deus enim, cum per Christi merita reconciliat aliquem, simul ei peccata dimittit, et charitatem infundit,

per quam legis mandata custodiat. Id quod significat S. Augustinus, cum tam sæpe repetit, opera non præcedere justificandum, sed sequi justificatum. Loquitur enim de operibus vere justis, quibus legis mandata integre, perfecteque servantur. Quod, ut possimus, ille facit: *Qui de peccato damnavit peccatum, ut justificatio legis impleretur in nobis*, ad Roman. VIII (3).

Alterum argumentum sumunt ex alio libro ejusdem beati Lucae, videlicet ex cap. XVIII. Evangelii, ubi proponitur parabola publicani et Pharisei. Nam publicanus dicitur justificatus, cum solum postulasset remissionem peccatorum, dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori*. Contra, Phariseus prædicans dona Dei sibi collata, et gratias agens, discessit minime justificatus. Igitur justificatio non in donis et operibus bonis, etiam Deo adjuvante, factis, sed in sola peccatorum remissione consistit.

Respondeo: Publicanus, cum dixit, *Deus propitius esto mihi peccatori*, non petit solam debiti condonationem, quasi vellet iniquus esse, sed non haberi a Deo, neque puniri; sed petit integram reconciliationem; et talem obtinuit. Unde Dominus parabolam conclusit: « Descendit hic justificatus ab illo, quia omnis qui se humiliat, exaltabitur; et qui se exaltat, humiliabitur ». Exaltatio autem humilis, et pœnitentis publicani, aliquid amplius certe significat, quam solam delicti condonationem. Non enim dicuntur exaltari, quibus debita dimittuntur, sed qui ad gradus et honores evehuntur. Itaque publicanus ideo dicitur exaltatus, quia de peccatore justus, de servo peccati, servus justitiæ, de filio diaboli, filius Dei repente factus est.

Porro Phariseus, non quia dona Dei recensebat, et ipsi Domino gratias agebat, publicano postponi meruit, sed quia tumore superbiæ plenus erat, et in sua justitia ita confidebat, ut nihil sibi addi, nihil sibi ignosci peteret: insuper etiam publicanum humilem contemnebat. Alioqui enim alius Publicanus Luc. XIX. qui bona opera opera promittebat, dicens: *Domine, ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus, et si quem defraudavi, reddo quadruplum*, audivit a Domino: *Hodie salus huic domui facta est* (4). Et Ezechias Rex, qui morti proximus in oratione, bona sua opera sincero corde prædi-

(1) Act. II, 38. — (2) Matth. XXVIII, 19. — (3) Rom. VIII, 3. — (4) Luc. XIX, 8.

cavit, dicens: *Obsecro, Domine, memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim*, Isaiâ teste cap. 38, exauditus est a Deo, et additi sunt ad vitam ejus quindecim anni. Non igitur confessionem operum bonorum, sed tumorem superbiæ, et inanem fiduciam Deus in Phariseo damnavit, qui (ut ait sanctus Augustinus hom. 2. ex lib. 50. homiliarum) jactabat merita sua, et occultabat vulnera sua.

CAPUT XIII.

Solvuntur argumenta ex Patribus.

Præter loca Scripturarum profert etiam Calvinus tria testimonia Patrum.

Primum est S. Ambrosii in Psalm. CXVIII. serm. 3. « Qui dicit, inquit Ambrosius, peccata sua, justificatur ». Si dicere peccata, justificari est, nihil erit aliud justificatio, nisi remissio peccatorum. Nam ideo qui dicit peccata sua, justificatur; quia confitenti Deus ignoscit, juxta illud: *Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam, et tu remisisti impietatem peccati mei*.

Respondeo, Jam sæpe diximus, Justificationem, esse remissionem peccati, et remissionem peccati, esse justificationem, sed remissionem istam peccati non esse solam liberationem a debito luendi pœnam, sed esse ipsius iniquitatis, et maculæ in animo residentis per infusionem gratiæ et justitiæ mundationem. Id quod vel ex uno Davidis Psalmô intelligi potest. Quod enim ait David II Regum XII. *Peccavi Domino; et audivit, Dominus quoque transtulit peccatum tuum a te*: et quod dixit in Ps. XXXI. *Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam, et tu remisisti impietatem peccati mei*; explicat fusius in Psal. I. ubi ex eo, quod petit, intelligimus quid acceperit. Sic igitur ait: *Amplius lava me ab iniquitate mea, et a peccato meo munda me. Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor, lavabis me, et super nivem dealbabor. Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis* (1).

Hoc modo fatemur eum, qui dicit peccata, justificari; et justificationem esse remissio-

(1) II Reg. XII, 13; Psal. XXXI, 5; Psal. I, 4.

nem peccati, ita ut anima ante sordida munda detur, et super nivem dealbetur, et cor immundum et distortum, reformetur ac renovetur, ut jam aliud, et quasi recens creatum videri possit.

Alterum testimonium est S. Augustini lib. XIX. de Civit. Dei cap. 27. ubi sic scribit: « Ipsa nostra justitia, quamvis vera sit, propter veri boni finem, ad quem refertur; tanta tamen est in hac vita, ut potius peccatorum remissione constet, quam perfectione virtutum ». Quibus verbis negare videtur S. Augustinus justitiam nostram esse virtutem a Deo infusam. Qui enim dicit, hoc potius volo, quam illud, idem est, ac si diceret, hoc volo, non illud.

Respondeo: Illud, « potius », hoc loco non excludit perfectionem virtutum, sed præponit remissionem peccati, ut sensus sit, justitiam nostram, quæ partim in remissione peccati, partim in perfectione virtutum sita est, magis constare remissione peccati, quam perfectione virtutis. Id autem ita esse, manifeste probatur. Primo ex eo, quod dicit Augustinus, hanc esse veram justitiam propter finem veri boni, ad quem refertur. Hæc enim justitia non est justitia Christi imputata, nec absolutio a peccatis, sed justitia nobis inhærens, quam dicit esse veram, propter veri boni finem: ut eam distinguit a justitia philosophorum, quorum opera justa erant ex genere suo, sed carebant recto fine, quia non referebantur ad Deum, cum non fierent ex fide, ut prolixè disputat idem Augustinus lib. IV. in Julian. Nostra autem justitia vera est, quia per eam non solum facimus opera justa ex genere, sed etiam ex omnibus circumstantiis, ac potissimum ex fine. Cum igitur sit in nobis vera justitia, Augustini testimonio, et ea justitia sit virtus divinitus infusa; quomodo diceret Augustinus, justitiam nostram non constare perfectione virtutis, sed sola remissione peccati?

Secundo, idem probatur ex eo, quod in eodem capite, paulo infra idem Augustinus dicit: « Hæc itaque in unoquoque justitia est, ut obedienti Deus homini, animus corpori, ratio autem, vitiis etiam repugnantibus imperet, vel subigendo, vel resistendo: atque ut ab ipso Deo petatur, et meritorum gratia, et venia delictorum, ac de acceptis bonis gratiarum actio persolvatur ». Ubi vides, justitiam definiri non sola remissione peccati, sed